

Asia: VN/1601/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

1. Radion siirtovelvoitteen poistaminen 227 §:stä

Kirjoita vastaus tähän.

Eurooppalaisen sähköisen viestinnän säännöstöä koskeva direktiivi, teledirektiivi (EU) 2018/1972, asettaa jäsenvaltioille edellytykset, joiden täytyessä siirtovelvoitteiden asettaminen ja sitä kautta omaisuudensuojaan puuttuminen on sallittua. Teledirektiivin 114 artiklan mukaan siirtovelvoitteiden on oltava kohtuullisia, oikeasuhtaisia ja avoimia. Siirtovelvollisuuksia voidaan asettaa vain, jos merkittävä määrä kyseisten verkkojen ja palvelujen loppukäyttäjistä käyttää niitä pääasiallisena keinonaan vastaanottaa radio- ja televisio-ohjelmistoja. Siirtovelvoitteiden tulee myös olla välttämättömiä selkeästi määritetyn yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Siirtovelvollisuuksia on arvioitava säännöllisin väliajoin direktiivin 114 artiklan mukaisesti. Direktiivi edellyttää myös, että siirtovelvollisuuksia tarkastellaan säännöllisesti uudelleen vähintään viiden vuoden välein, jotta ne voidaan pitää teknologian ja markkinoiden kehittymisen tasalla ja varmistaa niiden olevan jatkuvasti oikeassa suhteessa tavoitteisiin.

Nyt lausuttavana olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi on siirtovelvoitetta arvioitu radion osalta ansiokkaasti ja Ylen radiokanavat ehdotetaan poistettavaksi siirtovelvoitteesta. DNA katsoo, että siirtovelvoite ja sen suhde teledirektiiviin ja perustuslakiin tulee tässä yhteydessä arvioida myös tv-kanavien osalta. Myös perustuslakivaliokunta on tekijänoikeuslain käsittelyn yhteydessä ottanut

vuonna 2022 PeVL 58/2022 vp kantaa siihen, että siirtovelvoitesääntelyssä voi olla perustuslain kannalta merkityksellisiä muutostarpeita ja on tärkeätä, että valtioneuvosto tekee mahdollisesti tarvittavat lainsäädännön muutosehdotukset.

DNA viittaa tämän lausunnon lisäksi siirtovelvollisuuden osalta myös siihen, mitä FiCom ry on lausunnossaan lausunut sekä sen liitteenä olevaan Kaarlo Tuorin asiantuntijalausuntoon.

Siirtovelvoitteen poistaminen radiokanavien osalta

DNA kannattaa siirtovelvollisuuden poistamista radiokanavilta. DNA pitää tärkeänä, että muutos astuu voimaan mahdollisimman nopeasti lainmuutoksen tultua hyväksytyksi Eduskunnassa.

- Kaapeliverkkoja käytetään nykyisin kasvavassa määrin nopeiden internet yhteyksien tarjontaan ja kaapeliverkkoja tulee voida uudistaa näiden tarpeiden täyttämiseksi. Kaapeliverkot tulee voida päivittää Docsis 3.1 tai sitä uudempien verkkoteknologioiden mukaisiin laitteisiin, jotta yhä nopeampia yhteyksiä vaativien palveluiden käyttö olisi mahdollista. Uudet verkkolaitteet eivät enää tue radiojakelua, vaan radioiden käyttämä taajuusalue on uusissa laitteissa laajakaistan paluukanavan käytössä. Vanhat verkkolaitteet ovat tulleet elinkaarensa päähän ja ne tulee voida korvata nykyisten verkkostandardien mukaisilla laitteilla. Vanhoja laitteita ei ole enää markkinoilta saatavilla, mistä on syntynyt riski siitä, että vikaantunut laite voi kaataa isonkin asuinalueen laajakaistayhteyksien käytön kokonaan. Myös kyberturvallisuuden vuoksi vanhoja verkkolaitteita tulee korvata uusilla laitteilla.

- Luonnoksessa hallituksen esitykseksi todetaan virheellisesti, että siirtovelvoitteesta luopuminen voisi johtaa muidenkin radiokanavien poistumiseen kaapelijakelusta. Tällaista syy-seuraussuhdetta ei ole, vaan DNA on jo lopettanut kaupallisten radiokanavien tarjoamisen kaapeliverkossaan. Syyt ovat samat kuin miksi Ylen radiokanavat tulee poistaa siirtovelvoitteen piiristä. Näitä syitä on kuvattu tässä lausunnossa lyhyesti ja FiCom ry:n lausunnossa yksityiskohtaisemmin.

- Kaapeliradiolle on vaihtoehtoisia vastaanottotapoja. DNA on lopettanut kaupallisten radiokanavien jakelun kaapeliverkoissaan vuoden 2023 aikana. Siitä johtuneita kuluttajien yhteydenottoja on ollut varsin vähän ja yhteydenottojen perusteella on todettavissa, että hallituksen esitysluonnoksessa esiin nostetuista kolmesta rajoitteesta taloudelliset rajoitteet eivät nousseet esiin. Patteriradioita on markkinoilla tarjolla alle 10 eurosta ylöspäin ja internet-radioitakin saa muutamalla kymppillä. Yhteydenotoissa nousivat esiin tarve tiedolle teknisissä ja vaihtoehtoiseen kuunteluun liittyvissä asioissa. Ratkaisut olivat kaikkien osalta löydettävissä. Radiokanavien määrällisiin ja laadullisiin tarpeisiin ratkaisu oli löydettävissä internet-radiosta, josta asiakkaat tarvitsivat lähinnä tietoa.

- Radiota koskevan siirtovelvoitteen asettaminen ei ole enää välttämätöntä, koska vaihtoehtoisten vastaanottotapojen kautta vaaratiedotteiden saaminen radion kautta on mahdollista ilman siirtovelvoitettakin. Vaaratiedottaminen tehdään myös monikanavaisesti mobiiliverkkojen ja tv-ohjelmistojen kautta.
- DNA:lla on asiakaspalvelunsa ja palveluiden teknisen asennuksen kautta kokemusta siitä, kuinka paljon radioita on kytkettynä ja kuinka paljon niitä käytetään kaapeliverkoissa. DNA:n arvion mukaan radiota käyttää kaapeliverkkoon kytkettynä korkeintaan muutama prosentti. Kun radion kaapelijakelun laajakaistayhteyksille aiheuttamien haittojen lisäksi huomioidaan kaapeliradion käyttäjien määrä suhteessa kaapelilaajakaista-asiakkaiden määrään sekä mahdollisuudet siirtyä vaihtoehtoisin jakeluteihin, voidaan katsoa, ettei edellytyksiä radio-ohjelmistojen siirtovelvoitteelle ole. DNA katsoo, että merkittävä määrä loppukäyttäjistä ei käytä kaapeliverkkoja radion pääasiallisena vastaanottokeinonaan eikä siirtovelvoite ole edellä kerrotuista syistä teledirektiivin 114 artiklan mukaisesti oikeasuhtainen, joten siirtovelvoite tulee poistaa radio-ohjelmistoista välittömästi.

Siirtovelvoitteen muuttaminen tv-kanavien osalta

DNA katsoo, että siirtovelvoitetta tulee Ylen tv-kanavien osalta muuttaa siten, että Ylelle asetetaan SVPL 227 §:ssä selkeästi ja nimenomaisesti velvollisuus hankkia siirtovelvollisuuden alaiseen siirtoon kaikki tekijänoikeuslain mukaiset oikeudet oikeudenhaltijoilta.

- Luonnoksessa hallituksen esitykseksi todetaan se tosiasia, että lähtökohtaisesti ohjelmistojen jakelu verkoissa on sopimusasia ja siirtovelvoite voidaan nähdä poikkeuksellisena puuttumisena sopimusperusteiseen jakeluun.
- Normaalisti teleyritys ja televisiotoiminnan harjoittaja sopivat siitä, kumpi on kaapelijakelun osalta vastuussa tekijänoikeuslain mukaisten oikeuksien hankkimisesta ja korvauksista oikeudenhaltijoille. Asiasta sovitaan riippumatta siitä, katsotaanko kaapelijakelu tekijänoikeuslain mukaiseksi edelleenlähettämiseksi tai alkuperäiseksi lähettämiseksi. Ylen televisiokanavien osalta sopiminen on siirtovelvoitteen vuoksi käytännössä mahdotonta.
- Siirtovelvoite puuttuu teleyrityksen omaisuudensuojaan sekä asettamalla pakkovelvoitteen siirtää Ylen tv-kanavia korvauksetta, että kieltämällä periä kaapeliverkkoon kytketyiltä asiakkailta maksua Ylen tv-kanavien vastaanottamisesta.

- Kopiosto ry nosti vuonna 2018 markkinaoikeudessa kanteen Telia Oyj:tä vastaan vaatiin korvauksia mm. Ylen tv-kanavien siirrosta kaapeliverkossa väittäen, että siirto on tekijänoikeuslain mukaista Ylen tv-kanavien edelleenlähettämistä, josta Telian tulisi maksaa oikeudenhaltijoille korvaus Kopioston välityksellä. Asia on tällä hetkellä Korkeimman oikeuden käsiteltävänä.

- Mikäli Telia joutuisi maksamaan Ylen tv-kanavien siirrosta Kopiostolle korvausta edelleenlähettämisestä, ei Teliällä olisi siirtovelvoitesäännöksen vuoksi oikeutta siirtää maksamaansa korvausta kaapeliverkkoonsa liittyneiden asiakkaiden asiakasmaksuihin. Korvauksen siirtäminen asiakasmaksuihin olisi suurimmaksi osaksi mahdotonta myös sen vuoksi, että asunto-osakeyhtiölaki käytännössä estää tv-kanavista perittävien korvausten perimisen yhtiövastikkeella. Teliaa koskevan oikeudenkäynnin lopputulema koskee kaikkia teleyrityksiä Suomessa. Niiden lisäksi myös suurimmat yhteisantennijärjestelmät, joihin yksi tai useampi asunto-osakeyhtiö on liittynyt, joutuisi vastaavien korvausvaatimusten piiriin. Korkein oikeus on vuonna 1998 katsonut niin ikään Kopioston ajaman kanteen pohjalta, että yhteisantennijärjestelmä, johon oli liitetty useita asunto-osakeyhtiöitä, rinnastettiin kaapelitelevisioverkkoon ja veloitettiin maksamaan Kopiostolle korvausta ulkomaisten tv-kanavien edelleenlähettämisestä. Vastaavasti asunto-osakeyhtiö, jolla on oma yhteisantennijärjestelmä, voisi joutua Kopioston korvausvaatimusten piiriin.

- Ylen toiminta rahoitetaan verona kaikilta kerättävällä maksulla ja Yle tulee siirtovelvoitteessa nimenomaisesti velvoittaa vastaamaan myös siirtovelvollisuuden alaisen tv-kanaviensa siirron osalta tekijänoikeuslain mukaisten korvausten maksamisesta oikeudenhaltijoille.

- Emeritusprofessori Kaarlo Tuori on FiCom ry:n pyytämässä asiantuntijalausunnossaan todennut, että siirtovelvoitteen alaisen kaapelijakelun tekijänoikeuskorvausten vyöryttäminen teleyrityksille olisi sekä kansallisen perusoikeusjärjestelmän että teledirektiivin 114 artiklan asettamien edellytysten kannalta kohtuutonta. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on katsonut, että perusoikeuksien näkökulmasta Ylen tv-kanavien jakelussa on kysymys sananvapauden ja omaisuuden suojan välisestä punninnasta. DNA katsoo, että perusoikeuksien kannalta ei ole oikeasuhtaista, että teleyritysten, yhteisantennijärjestelmien ylläpitäjien ja asunto-osakeyhtiöiden omaisuudensuojaa loukataan siinä määrin, että tekijänoikeuskorvausten maksaminen voitaisiin Ylen tv-kanavien osalta vyöryttää teleyrityksille, yhteisantennijärjestelmien ylläpitäjille ja asunto-osakeyhtiöille.

- Perustuslakivaliokunta otti siirtovelvoitteeseen kantaa myös tekijänoikeuslain uudistuksen yhteydessä antamassaan lausunnossa PeVL 58/2022 vp. Valiokunnan mukaan sääntelyssä voi olla perustuslainkin kannalta merkityksellisiä muutostarpeita. Perustuslakivaliokunta piti tärkeänä, että valtioneuvostossa tarkasteltaisiin siirtovelvoitetta koskevaa lainsäädäntöä ja tehtäisiin mahdollisesti tarvittavat lainsäädännön muutosehdotukset. DNA katsoo, että liikenne- ja viestintäministeriön tulee tehdä muutos myös tv-ohjelmistoja koskevaan siirtovelvollisuuteen edellä esitetyn mukaisesti.

2. Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttamista koskevan 49 §:n täydentäminen

Kirjoita vastus tähän.

-

3. Välitystiedon määritelmää koskevan 3 §:n 40 kohdan ja radioviestinnän luottamuksellisuutta koskevien 136 §:n 5 ja 6 momentin muuttaminen toistaiseksi voimassaoleviksi

Kirjoita vastaus tähän.

-

4. Matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinointikieltoa koskevan 201 §:n muuttaminen toistaiseksi voimassaolevaksi

Kirjoita vastaus tähän.

Esityksessä ehdotetaan, että SVPL:n voimaantulosäännöksestä kumotaan lain 201 §:ssä tarkoitettun puhelinmarkkinointikiellon määräaikaisuutta koskeva momentti, jolloin matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinointikielto pysyisi voimassa nykyisessä muodossaan toistaiseksi voimassa olevana.

Ehdotus on kattavasti ja hyvin perusteltu, ja DNA kannattaa sitä. Numeronsiirtoon liittyvät käytännöt ja erityispiirteet puoltavat matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinoinnin sääntelyn jatkamista nykyisessä muodossaan.

5. Markkinaehtoista taajuusmaksua koskevan 228 §:n päivittäminen Naton ensisijaisesti harmonisoitujen taajuusalueiden osalta

Kirjoita vastaus tähän.

-

6. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun perimisen joustavoittaminen 294 §:ssä

Kirjoita vastaus tähän.

-

7. Liikenne- ja viestintäviraston erityisiä tehtäviä koskevan 304 §:n täydentäminen

Kirjoita vastaus tähän.

Ojala Jyrki
DNA Oyj